

Socialdepartementet

Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

SOU 2020:24

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* (SOU 2020:24).

Vår övergripande kommentar är att utredningen är en gedigen genomgång av sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen, och samverkan inom denna, ur olika perspektiv. Det finns som vi ser det goda förutsättningar för att med utredningen som grund förbättra och effektivisera samverkan så att individer ska kunna återfå hälsa och återgå i arbete så tidigt som möjligt.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har granskat utredningens förslag med utgångspunkt i hur de bedöms påverka myndighetens uppdrag. Två av utredningens rekommendationer berör uppdrag och arbetsuppgifter för Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Därför väljer myndigheten att begränsa sina synpunkter och endast ge ett utförligt svar avseende dessa rekommendationer. Myndigheten för arbetsmiljökunskap har i övrigt inga invändningar mot utredningens rekommendationer.

Sammanfattning

Myndigheten för arbetsmiljökunskap avstyrker rekommendationen att myndigheten ska ges i uppdrag att samverka med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess i syfte att stödja individen att återfå arbetsförmåga så att hen kan återgå i, eller söka, arbete (avsnitt 8.2).

Myndigheten för arbetsmiljökunskap avstyrker även rekommendationen att myndigheten ska ges i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete (avsnitt 8.7). Myndigheten för arbetsmiljökunskap kan dock åta sig tillfälliga, tidsbestämda och finansierade regeringsuppdrag.

8.2 Uppdrag att samverka för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

Myndigheten för arbetsmiljökunskap avstyrker rekommendationen att myndigheten ska ges i uppdrag att samverka med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen,

Arbetsmiljöverket för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess i syfte att stödja individen att återfå arbets-förmåga så att hen kan återgå i, eller söka, arbete.

Utredningens uppdrag var bland annat att *främja samverkan mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen*. Av denna formulering framgår att samverkan inte kan vara en uppgift för Myndigheten för arbetsmiljökunskap eftersom myndigheten inte kan definieras som varande en *aktör* i sjukskrivningsprocessen. Myndighetens ansvarsområden medger inte rollen som *aktör*, i bemärkelsen en agent som äger ett mandat att *agera* i just denna fråga, det vill säga sjukskrivningsprocessen. Myndigheten för arbetsmiljökunskap är i detta sammanhang ett *stöd* till aktörer genom sitt uppdrag att samla, sammanställa och sprida av befintlig forskningsbaserad kunskap. Även utredningens diskussion (ss. 113; 201) visar tydlig att frågan berör andra instanser än Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Till skillnad från övriga myndigheter som föreslås ingå i samverkan ingick Myndigheten för arbetsmiljökunskap inte heller i utredningens referensgrupp.

Samverkan med andra myndigheter och aktörer inom arbetsmiljöområdet är, i enlighet med Myndighet för arbetsmiljökunskaps instruktion, en av myndighetens kärnuppgifter och arbetsredskap. Därför ska vår tveksamhet till utredningens rekommendation inte uppfattas som ett uttryck för vår ovilja eller bristande intresse för samverkan i den aktuella frågan. Vår tveksamhet är snarare ett uttryck för att vi inte ser en tydlig plats och roll för oss i det av utredningen föreslagna samverkansorganet och vi bedömer inte heller att vi kan tillföra något av väsentlig relevans till detta samverkansorgan.

8.7 En förvaltning av kunskapsområdet arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

Myndigheten för arbetsmiljökunskap avstyrker rekommendationen att myndigheten ska ges i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete.

Förvisso delar vi utredningens uppfattning om att *Myndigheten för arbetsmiljökunskap har en viktig roll att fylla som kunskapsorganisation inom området arbetsmiljö* (s. 230). Men vi ser vår roll som ett organ som samlar in och sprider befintlig forskningsbaserad kunskap snarare än en aktör inom forskningen.

Av utredningens analys framgår dels att det vetenskapliga underlaget avseende stöd till återgång till arbete inte är tillräckligt (s. 210) och att det finns behov av nya studier; dels att det ändå finns både svenska och internationella kunskapsammansättningar som belyst området under senare år (ss. 209-214). Även utredningens slutsatser och motiveringar till dess förslag förstärker vår bedömning (s. 335) att det snarare handlar om ett behov av *ny forskning* som studerar stöd till arbetsplatsinterventioner och återgång till arbete. Mot bakgrunden av att myndighetens uppdrag främst handlar om att sammanställa och tillgängliggöra befintlig kunskap snarare än att ta fram denna kunskap bedömer myndigheten att utredningens förslag ligger utanför dess uppdrag. Vidare, både med hänsyn till myndighetens huvuduppgifter inom området arbetsmiljö och på grund av myndighetens storlek och dess redan ansträngda finansiering, anser vi att utredningens förslag att

inkludera uppdraget om kunskapsområdet arbetsplatsinriktat stöd för återgång till arbete i myndighetens fastställda uppgifter (ss. 336-337) kommer att innebära en avsevärd begränsning av myndighetens självständighet att välja och ta fram kunskapssammanställningar inom de områden som myndigheten själv bedömer som aktuella och i behov av särskilda satsningar. Förslaget kommer att leda till att proportionellt stora personella och finansiella resurser binds till ett på förhand bestämt område.

Inte heller anser vi att uppdraget att *följa och främja företagshälsovårdens utveckling*, som är finns i myndighetens instruktion, kan tolkas på det sätt som utredningen gör. Uppdraget handlar om själva företagshälsovårdens utveckling, bland annat genom att utreda och ge förslag på hur kompetensförsörjningen kan förbättras, och endast i begränsad utsträckning och utifrån tillgängliga resurser om företagshälsovårdens konkreta arbete och arbetssätt.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap kan dock åta sig tillfälliga, tidsbestämda och finansierade regeringsuppdrag. Detta är enligt vår bedömning ett bättre och mer flexibelt sätt att använda statliga medel än att binda resurser till ett, enligt oss och även utredningen, relativt litet kunskapsområde.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Nader Ahmadi. Anna Mannikoff har varit föredragande.

Gävle, den 2 oktober 2020

Nader Ahmadi, generaldirektör